

Változások a rehabilitáció egyetemi oktatásában

Dénes Zoltán,^{1,2} Tápay Gabriella,^{1,2} Forián-Szabó Mihály,^{1,2}

Masát Orsolya^{1,2}

OMINT – Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet, Budapest,¹ Semmelweis Egyetem, Rehabilitációs Medicina Tanszék, Budapest²

Bevezetés: A graduális és a posztgraduális képzések területén jelentős változások történtek az elmúlt 10 év során. A közlemény célja a graduális oktatásban elért fejlődés összefoglalása az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben (OORI), amely egyben a Semmelweis Egyetem (SE) rehabilitációs képzésének helyszíne.

Tárgyalás: Az OORI tevékenységének 1975-ös megalakulása óta része az oktatás is. A graduális képzés fejlődésében jelentős lépés volt a Semmelweis Egyetemen Létrejövő Rehabilitációs Tanszéki Csoport (2009), majd a Rehabilitációs Medicina Tanszék (2019) megalakulása. A tanszék megalakulását követően intenzív fejlődés valósult meg a graduális oktatás területén. A Semmelweis Egyetem orvosképzésének általános átalakítása részeként új kurrikulummal, új tantárgyi rendszer indult 2020 szeptemberétől. A 4. és 5. évfolyamon blokkoktatást vezettek be. Az új oktatási szisztéma keretében a rehabilitáció tantárgy kötelezővé vált valamennyi 5. évfolyamos hallgató számára. A blokkoktatás keretében a medikusok egy hetet töltenek az OORI-ban (közel 500 hallgató évente), akik angol, német és magyar nyelven ismerkednek a rehabilitációs szakterülettel.

Konklúzió: A graduális képzés megújításának eredményeként az SE hallgatói megismerik a rehabilitációs szakterület alapjait. Már nem kerülhet ki az egyetemről orvos rehabilitációs ismeretek nélkül, ami jelentős előrelépés a szakterület fejlődésében.

Kulcsszavak: oktatás, rehabilitáció, kurrikulum

Changes in the education of rehabilitation

Background: There have been significant changes in undergraduate and postgraduate education over the past 10 years. The aim of this publication is to summarize the changes in education that happened in the National Institute for Medical Rehabilitation (Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet, OORI), the basis of the Department of Rehabilitation Medicine of Semmelweis University.

Results: Education has been an important part of the activity of the OORI since its inception (1975). A significant step in the development of undergraduate education was the establishment of the Departmental Group of Rehabilitation at Semmelweis University (SE) (2009) and then the Department of Rehabilitation Medicine (2019). In connection with the changes of the undergraduate program at Semmelweis University, a new education system was launched in September 2020 with a new curriculum. For 4th and 5th year students block education was introduced. Rehabilitation has become compulsory for all 5th year students. As part of the block education, the medical students spend a week in OORI (nearly 500 students per year) and they learn about rehabilitation in Hungarian, English and German.

Conclusion: As a result of the renewal of the education, all students of Semmelweis University will learn the basics of rehabilitation medicine, which is a significant step forward in the development of the field.

Key words: education, rehabilitation, curriculum

Rehabilitáció 2022; 32(1–2): 2–7.

Levelezési cím: DR. DÉNES ZOLTÁN, OMINT – OORI, 1121 Budapest, Szanatórium u. 19., e-mail: z.denes@rehabint.hu

A rehabilitációs graduális és a posztgraduális képzés, valamint a továbbképzések területén egyaránt jelentős változások történtek az elmúlt 10 év során. Korábbi publikációnkban a szakorvosképzéssel kapcsolatos változásokat foglaltuk össze, jelen közleményünkben az orvosegyetemi (graduális) rehabilitációs oktatás újdonságait gyűjtöttük össze.³

A közlemény célja a rehabilitáció graduális oktatása területén történt változások összefoglalása az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben (OORI), amely egyben a Semmelweis Egyetem rehabilitációs képzési központja.

Előzmények

Az OORI 1975-ös megalakulása óta oktatási tevékenységet folyamatosan végez. A posztgraduális képzés azonnali megindítása mellett a graduális képzés kialakulása csak később, lassabban történt. A Semmelweis Egyetemen a orvosok 1975-től az ortopédia tantárgy keretében mindössze egy gyakorlatot töltöttek az OORI-ban, ezalatt ismerkedtek a rehabilitációval. Az ortopédia tankönyv egy rehabilitációs fejezetet tartalmazott.¹ Tulajdonképpen az orvostanhallgatók abban az időszakban minimális rehabilitációs ismerettel vagy anélkül váltak orvossá, és így dolgoztak az egészségügyben. Korábbi vizsgálatunk azt mutatta, hogy a kórházban dolgozó szakorvosok az egyetemi képzésben nem kaptak megfelelő információt, képzést a rehabilitációról, a szakterület ismerete nélkül végezték orvosi munkájukat, és csak egyéni ambíció, képzés révén szereztek némi tudást a rehabilitációról.⁴ Ez természetesen nem csak az SE-n volt így, az ismeretek a másik három hazai orvosegyetemen is hasonló szintűek voltak. A rehabilitációs ismeretek hiánya vagy alacsony szintje nem csak magyarországi probléma, nem helyi sajátosság, más országokban is hasonló nehézséggel küszködnek.⁸ A Semmelweis Egyetemen a 2000-es években rehabilitációs nap néven egynapos kötelező rehabilitációs képzés volt a hatodéves hallgatóknak, ami délelőtt 3 előadásból, délután 40 fős csoportos intézetlátogatásból állt különböző

helyszíneken, amit a Pszichiátriai Klinikán *dr. Tringer László* egyetemi tanár által létrehozott rehabilitációs oktatási hálózat szervezett. A medikusoktatás segítségével a Pszichiátriai Klinika által kezdeményezett jegyzet, majd egy évvel később tankönyv is megjelent.⁶ Érdemi fejlődésre az SE-n csak a Rehabilitációs Tanszéki Csoport megalakulásával került sor. A Semmelweis Egyetem szenátusa 39/b/2008 (IV. 17.) számú határozatában döntött az Általános Orvostudományi Karon Rehabilitációs Tanszéki Csoport létrehozásáról a Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikához rendelve. *Dr. Karádi István*, az ÁOK dékánja pályázatot írt ki, amelynek elnyerését követően *dr. Dénes Zoltán* docentet bízta meg 2009. július 1-jétől a tanszéki csoport vezetésével. Az elmúlt tíz évben a többi orvostudományi egyetemen is megalakultak a rehabilitációs tanszékek, ami a szakterület oktatása szempontjából alapvető fontosságú (*1. táblázat*).

Az SE-n a graduális képzés területén az addigi egynapos rehabilitációs képzést (rehabilitációs nap) felváltotta az először 2006-ban megtartott, kötelezően választható rehabilitációs kurzus, amely 2020-ig minden félévben meghirdetésre került. Ezen kívül két tantárgy (neurológia és traumatológia) keretében rehabilitációs előadást hallgathattak a orvosok (neurológiai rehabilitáció és rehabilitáció a balesetek után). Az ortopédiai oktatáson belül változatlanul megmaradt az OORI-ba kihelyezett rehabilitációs gyakorlat. A kötelezően választható tárgyként meghirdetett rehabilitációs kurzus gyakorlati oktatás volt, kiscsoportos formában, 10–15 fő részvételével. Az OORI valamennyi rehabilitációs osztálya részt vett az oktatásban, heti egy alkalommal, ami egy félév alatt általában 12 gyakorlatot jelentett. A kurzusra szinte minden félévben volt jelentkező, annak ellenére, hogy az órarend miatt csak péntek délutánonként, 3 órakor tudtuk a képzést megtartani. A rehabilitációs medicina kurzus tematikáját a *2. táblázatban* mutatjuk be. Az OORI-n kívül, külső helyszínen három alkalommal voltak a hallgatók: az Országos Korányi Pulmonológiai Intézetben *dr. Varga János*, a Szent János Kórházban *dr. Trócsányi Márta*, míg az Országos Reumatológiai

1. táblázat. A rehabilitációs tanszékek megalakulása és jelenlegi vezetői

Egyetem	Szervezet	Alapítás éve	Tanszékvezető	Grémiumvezető
Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar	Rehabilitációs Tanszéki Csoport (a Pszichiátriai Klinikához csatoltan)	2009	dr. Dénes Zoltán egyetemi docens	
	Rehabilitációs Medicina Tanszék	2019		
Szegedi Tudományegyetem, Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Kar	Orvosi Rehabilitációs és Fizikális Medicina Tanszék	2016	dr. Kósa István egyetemi docens	
	Preventív Medicina Tanszék	2020	dr. Kósa István egyetemi docens	
	Rehabilitációs Medicina Tanszék		dr. Fazekas Gábor egyetemi docens	
Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar	Orvosi Rehabilitáció és Fizikális Medicina Tanszék	2006	dr. Jenei Zoltán egyetemi docens	
Pécsi Tudományegyetem, Általános Orvostudományi Kar	Orvosi Rehabilitáció és Fizikális Medicina önálló Tanszék	2015	dr. Cserhádi Péter c. egyetemi docens	dr. Varjú Cecília egyetemi docens

2. táblázat. A rehabilitációs medicina kurzus tematikája a Semmelweis Egyetemen

1. Rehabilitációs alapfogalmak (Mi a rehabilitáció? Mi a fogyatékoság? Kinek van szüksége rehabilitációra?). A fogyatékoság epidemiológiája. Az orvosi rehabilitáció sajátosságai. Intézményrendszer, jogszabályi háttér. – *dr. Dénes Zoltán* PhD, osztályvezető főorvos, egyetemi docens, *dr. Tarjányi Szilvia* szakorvos
2. Rehabilitációs team, teammunka, az orvos szerepe a rehabilitációs teamben. Rehabilitáció balesetek, műtétek után. Az időskor rehabilitációs sajátosságai. – *dr. Vén Ildikó* főorvos, *dr. Szabó Dávid* szakorvos, *dr. Vass Ildikó* szakorvos
3. Rehabilitációs célkitűzések, tervekészítés. Fizikai terhelhetőség akadályai, megítélése. A gerincvelő sérülésének következményei, a kerekesszékes életmód. – *dr. Klauber András* osztályvezető főorvos, *dr. Putz Miklós* adjunktus
4. Amputációhoz vezető állapotok (érbetegek, tumoros betegek, traumás sérültek), az amputáció következményei. Amputált betegek rehabilitációja (mobilizálás, művégtagellátás). A művégtagellátás indikációi. – *dr. Farkas Péter* osztályvezető főorvos, *dr. Paulina Andrea* szakorvos
5. Rehabilitáció ízületi és gerincbetegségek esetén. Fizioterápiás módszerek. A gyermekkor rehabilitációs sajátosságai. Minőségügyi szempontok a rehabilitációban. – *dr. Boros Erzsébet* osztályvezető főorvos, *dr. Kenéz Júlia* főorvos
6. Rehabilitációs programok. A stroke megelőzése, következményei, rehabilitációja. Fejlett technológia alkalmazása a rehabilitációban. – *dr. Fazekas Gábor* PhD, osztályvezető főorvos, *dr. Herczeg Eszter*
7. Szent János Kórház, Rehabilitációs Osztály: A rehabilitáció filozófiája, a kórházi rehabilitációs osztály sajátosságai, rehabilitációs módszerek. – *dr. Trócsányi Márta* osztályvezető főorvos
8. Az ergoterápia fogalma, alapjai, szerepe a rehabilitációban. A különböző funkciózavarral rendelkező páciensek fejlesztése az ergoterápián. Az akadálymentes otthoni környezet. – *dr. Mogánné Tölgyesy Szilvia*, az ergoterápia vezetője
9. A pulmonológiai rehabilitáció alapjai, terhelésélettani alapfogalmak spirometriás vizsgálatok, légzésrehabilitáció krónikus tüdőbetegségekben, perioperatív teendők mellkasi műtétek kapcsán. – *dr. Varga János* PhD, osztályvezető főorvos, c. egyetemi docens, Országos Korányi Tbc- és Pulmonológiai Intézet, Légzésrehabilitációs Osztály
10. A fogyatékoság értelmezése a WHO szerint (FNO). A nappali kórház ellátási forma a rehabilitációs medicinában. – *dr. Szögi Beáta* osztályvezető főorvos
11. Funkciók felmérése, mindennapi élettevékenységekben akadályozottság. Az életminőség felmérése. Rehabilitáció degeneratív ízületi betegség és reumatológiai betegségek esetében. – *dr. Polgár Anna* PhD, osztályvezető főorvos, Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet (ORFI), II. sz. Rehabilitációs osztály
12. Az immobilizáció és megelőzése. Súlyos agysérülést szenvedett betegek rehabilitációja. Konzultáció, beszámoló. – *dr. Dénes Zoltán* egyetemi docens, osztályvezető főorvos, *dr. Tarjányi Szilvia* szakorvos

és Fizioterápiás Intézetben *dr. Polgár Anna* tartott gyakorlatot. Ez az oktatási forma 10 évig működött, összesen közel 100 hallgató vett részt a kurzuson. Sajnos az évfolyamoknak így csak nagyon kis része kapott érdemi rehabilitációs ismereteket. A graduális képzés tematikájának kialakításakor az európai szakmai szervezet (European Union of Medical Specialists, UEMS) rehabilitációs grémiumának (Physical and Rehabilitation Medicine, PRM) ajánlásait vettük figyelembe a hazai helyzet,

a lehetőségek figyelembevételével, amelynek részletei a White Bookban megtalálhatók.⁵

Az UEMS PRM szervezetében az oktatás harmonizációjával a Board foglalkozik. A Board honlapján a graduális képzés segítésére tananyagot állítottak össze Physical and rehabilitation medicine for medical students címmel, amely a honlapon elérhető, letölthető.²

A jelenlegi helyzet kialakulása

Valódi változást a 2019. év hozott, amikor az SE szenátusa megszavazta a Rehabilitációs Tanszéki Csoport önálló tanszékké fejlesztését szeptember 1-jei dátummal. Az eddigi tanszéki csoport önálló tanszékké fejlesztésével a rehabilitációs szakterület nagyobb lehetőséget kapott a további fejlődéshez a szakterület megismeretése, elismertetése terén. A Rehabilitációs Medicina Tanszék vezetője állandó résztvevője a Kari Tanács üléseinek, és szavazati joggal vesz részt annak munkájában. Az SE életében hangsúlyos szerepet kapott a tanszék. A tanszék létrehozása alkalmából a Semmelweis Szalomban ünnepséget tartott *dr. Merkely Béla* rektor úr (1., 2. ábra). Az új szervezeti egységet *dr. Dénes Zoltán* egyetemi docens, tanszékvezető és *Tápay Gabriella* oktatási ügyvivő alkotta, a tanszék az OORI szakmai és oktatási bázisán jött létre.

1. ábra. *Dr. Dénes Zoltán* előadása a tanszék megalakulása alkalmából tartott ünnepségen

A rehabilitációt is érintő legnagyobb változás azonban az SE-en a medikusképzés kurrikulmányának reformja volt, az úgynevezett blokkoktatás kialakítása. Az SE graduális képzésének megújítása 2020 szeptemberétől indult el. A 4. és 5. évben blokkoktatást vezettek be. Az új oktatási rendszer keretében a rehabilitáció tárgy kötelezővé vált valamennyi 5. évfolyamos hallgató

számára a magyar és az idegen nyelvű képzésben is (angol, német), ami a teljes évfolyam, több mint 500 medikus képzését jelenti évente.

A hallgatók szűk egy hetet töltenek az OORI-ban, és megismerkednek a rehabilitációs medicina alapjaival. Hétfőn 4 összefoglaló előadást hallgathatnak, 4 munkacsoport szervezésében: A rehabilitáció alapjai,

3. táblázat. A medikusok által megfogalmazott tapasztalatok, vélemények

Korábban úgy véltem, hogy az orvosi rehabilitáció nem tölt be nagy szerepet az egészségügyben, nincs erre kapacitás és talán akkora igény se. Nagyon tévedtem. A rehabilitációs medicina blokk kezdetén nem hittem, hogy ez az ága az orvostudománynak ennyire szerteágazó és multidiszciplináris.
A rehabilitációblokk első napjának reggelén nem támasztottam nagy elvárásokat a tárgy iránt. A mozgásszervek orvoslása nem igazán tudta felkelteni az érdeklődésemet eddigi tanulmányaim során, így most is inkább egy „essünk túl rajta” mentalitással indultam neki a hétnek. Ezzel szemben nagyon kellemesen csalódtam, és az egyik legélvezetesebb tárgyam volt eddig.
Az OORI-ban eltöltött blokkgyakorlat az egyik leghasznosabb volt az egyetemi éveim során. Kifejezetten különleges volt ezen a gyakorlaton az, hogy a tárgyi tudás mellett egy teljesen újfajta szemlélet bemutatására, átadására is nagy hangsúlyt fektettek. Egyedülálló az, ahogy az itt dolgozó emberek tényleg teljes egészében nézik a beteget, és nem (csupán) egy organikus eltérést akarnak korrigálni. Sokszor más szakterületeken dolgozó orvosoknak erre (önhibájukon kívül) nincs lehetőségük, többek közt időhiányból. Jó volt látni, ahogy az egyébként sokszor hatalmas veszteségeket átélt emberek is tudnak mosolyogni, amiben bizonyára szerepet játszik a teljes itt dolgozó személyzet emberközpontú hozzáállása is. Amire nem számítottam, hogy egy hatalmas, gyönyörű és igényes épületbe jöttünk gyakorlatra, ehhez sajnos nem vagyunk hozzászokva.
Kellemes volt a környezet, közös terek és a kórtermek is tágasak, szépek, világosak, jó hangulatot kölcsönöznek, minden feltétel biztosított a betegek gyógyulása érdekében, ami nagyon fontos, hiszen ahogy láttam, sokan hónapokat töltenek bent.
Tetszett, hogy már a bejárat előtt és az aulában is sok beteggel találkoztam.
A kollégák végig segítőkészek és kedvesek voltak velünk. A kollégák elhivatottsága és empátiája páratlan az eddigi tapasztalataim alapján.
A blokkoktatás keretein belül ez volt az első olyan helyszín, ahol nem csak orvosok vettek részt az oktatásunkban. Ez számomra nagyon pozitív élmény volt, mert sajnos sok olyan helyzetet láttam már, amikor az orvosok nem partnerként tekintettek a különböző egészségügyi dolgozókra. Jó volt látni, hogy vannak olyan intézmények, ahol a teammunka ennyire jól működik. Jó volt látni, hogy ennyi különböző szakember dolgozik együtt, harmóniában.
Személyes tapasztalatot kaptam abban, hogy egy kerekesszékre kényszerült embernek milyen nehézségei vannak a mindennapokban. Korábban nem gondoltam, hogy ekkora nehézséget tud okozni egy rámpa vagy egy macskaköves út. A zeneterápia nagyon meghatározó és kedves élmény volt. A közös éneklés közben újra tudatosodott bennem az az egyetemi évek alatt sajnos néha elfelejthető dolog, hogy a beteg is ember, érzésekkel, vágyakkal, kemény küzdelmekkel.
Sajnálom, hogy nem tudtunk több időt tölteni az intézményben, mert az orvostudománynak ez a része nem kap szerintem a szakirányhoz méltó hangsúlyt. Határozottan állíthatom, hogy sokunknak megváltoztatta a nézetét ez a gyakorlat, mindig gondolni fogunk a rehabilitáció nyújtotta lehetőségekre.
Az előadások hasznos és lényeges információkat emeltek ki az igen szerteágazó szakterület bemutatásakor, a leadott tananyag jól lefedte a vizsgakérdéseket is.
A gyakorlati nap menetrendje logikusan lett megtervezve, a rendelkezésre álló időt maximálisan kihasználtuk arra, hogy minél több terápiás modalitást és osztályt megismerjünk.
Az is nagyon tetszett, hogy itt teljesen személyre szabott minden eleme a rehabilitációs folyamatnak, nemcsak a guideline-ok megrögzött követése a cél. A legérdekesebb üzenet számomra a funkcionális szemlélet volt. Ezen azóta is sokszor gondolkodom, alapjaiban megváltoztatta a medicinával kapcsolatos hozzáállásomat. Globálisan nézik a beteget, nem pedig egy-egy szervre fókuszálva észreveszik, ha máshol van eltérés. Hihetetlen élmény volt megtapasztalni, hogy az intézet összehangolt csapatmunkájával milyen eredményeket érnek el egyes betegeknek.
Ez volt az első hely a blokkoktatás alatt, ahol az egyenrangúság a szakdolgozók és az orvosok között, illetve a kooperáció a közös célok eléréséhez legszembetűnőbben megnyilvánult. Sajnos sok más klinikán inkább azt tapasztaltam, hogy folyamatos verseny folyik a szakmai elismerésért és sokszor elvesz a gyógyítás öröme.
A blokk szervezettsége is kiemelendő, mindig tudtuk hova és mikorra kell menni, mindenhol számítottak ránk és vártak minket, az órák kezdetét és végét is rugalmasan, ám pontosan tartották. Összeségében minden túlzás nélkül elmondható, hogy az egyik legjobb minőségű blokk volt eddigi tanulmányaink során, bár úgy gondolom, egy hétnél nagyobb időintervallum is juthatna a kurrikulumban a rehabilitáció oktatására.
Pozitívumként kiemelném az oktatógárda mentalitását. Mindig motiváltak voltak, amit csak tudtak, megmutattak és elmagyaráztak, maximálisan kihasználták a rendelkezésre álló időt! Mindezt úgy, hogy rendkívül barátságos hangulatot teremtettek. Minden felmerülő kérdésre kielégítő válaszokat kaptunk.

2. ábra. Dr. Dénes Zoltán tanszékvezető, prof. dr. Kullmann Lajos az OORI volt főigazgatója és dr. Cserháti Péter az OORI főigazgatója a tanszék megalakulásakor

Állapotfelmérés a rehabilitációban (A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása – FNO), Legfontosabb beavatkozások a rehabilitációban (célkitűzés, módszertan, terápiák), Intézményrendszer, betegutak. Ezek után vezetett intézetlátogatáson vesznek részt a hallgatók. Kedden és csütörtökön egy-egy neurológiai és muszkuloskeletális profilú rehabilitációs osztály napi munkájával ismerkednek meg. Az osztályokon a teamtagok munkájába is bepillanthatnak (pszichológus, logopédus, gyógytornász, zeneterapeuta, dietetikus). Kiscsoportba szervezeten megnézhetik az intézet központi egységeit (ergoterápia, hidroterápia, robot- és sportterápia), ahol szintén gyakorlati oktatást kapnak. Pénteken az SE Pető András Karán (PAK) ismerkednek a konduktív pedagógiával. Az oktatást szóbeli vizsga zárja (kollokvium), és ezen kívül egy összefoglalót is kell írni a hallgatóknak a tanultakról, ebből áll össze az osztályzat. Az összefoglalókból néhány érdekesebb meglátást, gondolatot kiemeltünk, amelyeket a 3. táblázatban mutatunk be. Összességében elmondható, hogy a hallgatók nagyon pozitív visszajelzéseket adtak. Meglepődtek az intézet szép környezetén, a modern, funkcionálisan megtervezett épületén, a budapesti kórházakban ez nem általános. A hallgatók többsége életében először hallott a rehabilitációs szakterületről, a rehabilitációs alapfogalmakról. Korábban nem találkoztak multidiszciplináris teammel, a teammunka, a funkcionális szemlélet is újdonság volt számukra. Örömmel vették a teamtagok összefoglalóit, a pszichológusok, logopédusok, gyógytornászok, ápolók, dietetikusok, illetve a központi egységek munkatársainak bemutatásait (ergoterápia, sportterápia,

hidroterápia és robotterápiás egység), és különösen tették nekik a zeneterápia. Szívesen meglátogattak volna még több osztályt.

A kötelező blokkhéten kívül a reform része még, hogy a szigorlónak (a 6. évben) egy 6 hetes választható gyakorlatra is van lehetősége bármely tantárgyból, akár a rehabilitációból is. A gyakorlat célja a felkészülés az egyetem utáni szakosodásnak, a tervezett szakorvosi pályaválasztásnak megfelelően. A megnövekedett oktatási feladatok segítésére még két részállású kolléga kapcsolódott be az oktatási munkába: *dr. Masát Orsolya* és *dr. Fórián-Szabó Mihály* oktatók (2021 márciusától). A 2021. évben a járványügyi helyzet ellenére is folyamatosan, a visszajelzések alapján is magas színvonalon folyt az OORI-ban a medikusképzés, magyar, angol és német nyelven egyaránt. A 2020/2021 tanévben 16 héten át volt oktatás, 8 magyar és 4-4 angol és német csoportot fogadtunk. A rehabilitációs képzésben részt vevő magyar hallgatók létszáma 356, az angolul tanulóké 172, a német nyelven oktatottak száma 110 fő volt.

Összefoglalás

Az oktatás megszervezése és maga az oktatási tevékenység a korábbi tapasztalatokhoz képest – mind mennyiségi, mind minőségi szempontból (pl. idegen nyelvű oktatás) – új kihívást jelentett. A különböző teamtagok összehangolt munkája mellett az oktatók szakmai tudása, tapasztalata és elkötelezettsége tette lehetővé, hogy magas színvonalú oktatás valósulhasson meg. Mit várunk még a medikusok kötelező rehabilitációs oktatásának bevezetésétől? Azon kívül, hogy rehabilitációs ismereteket adunk a későbbiekben különböző szakterületen dolgozó orvosoknak, reméljük azt is, hogy a szakterületünk megismerésével többen választják majd a rehabilitációs szakképesítést is. Az oktatás révén jobban bekapcsolódva az egyetemi életbe reméljük azt is, hogy az érdeklődő hallgatók TDK-kutatásokba kezdenek nálunk, szakdolgozatot írnak a rehabilitáció területéről. A későbbiekben ezt folytatva PhD-képzésbe kezdenek, és így erősítik, fejlesztik tovább a rehabilitációs szakterületet. A tanszék legfontosabb adatai, tevékenysége az SE honlapján megtekinthetők, de a többi oktatási tevékenységről is vannak információk.⁷ A képzések és a képzési rendszerek megújításával és a négy hazai egyetemi képzőhely összefogásával, a tematika és a rendszer összehangolásával a rehabilitációs szakterület oktatásában szeretnénk további eredményeket elérni graduális és posztgraduális területen egyaránt.

IRODALOM

1. *Borsay J*: Mozgásszervi rehabilitáció. In: Barta O (szerk.): Az ortopédia tankönyve. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1983. pp. 228-234.
2. *Ceravolo MG, Christodoulou N (eds.)*: Physical and rehabilitation medicine for medical students. Edi.Ermes, Milan, Italy, 2018. https://uems-prm.eu/wp-content/uploads/2020/03/physical_rehabilitation_medicine_for_medical_students.pdf
3. *Dénes Z, Fazekas G, Tápay G*: A rehabilitációs szakorvosképzés jelenlegi helyzete, az elmúlt években történt változások, eredmények. (Present situation in post gradual rehabilitation education, changes of last years, results). *Rehabilitáció* 2019; 29(4): 155-160.
4. *Dénes Z, Fazekas G, Zsiga K, et al.*: Rehabilitációs ismeretek kórházi orvosok és szigorlók körében. Physicians' and medical students' knowledge on rehabilitation. *Orvosi Hetilap* 2012; 153(24): 954-961.
5. *European Physical and Rehabilitation Medicine Bodies Alliance*: White Book on Physical and Rehabilitation Medicine in Europe. *Eur J Phys Rehabil Med* 2018; 54(2): 125-155.
6. *Huszár I, Kullmann L, Tringer L*: A rehabilitáció gyakorlata. Medicina, Budapest, 2000.
7. A Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Rehabilitációs Medicina Tanszék honlapja. <https://semmelweis.hu/rehab/>
8. *Tederko P, Krasuski M, Denes Z, et al.*: What medical doctors and medical students know about physical medicine and rehabilitation – a survey from Central Europe. *Eur J Phys Rehabil Med* 2016; 52(5): 597-605.